

יתרו (446)

וישמע יתרו (יח. א.)

רש"י כותב: מה שמועה שמע ובא? קריעת ים סוף ומלחמת עמלק. ידועות התמיהות על כך, מה התייחד דווקא בשני ניסים אלה? ועוד, כיצד בכלל ניתן להשוות בין שני הניסים הללו ולהציב אותם בשורה אחת, קריעת ים סוף הייתה נס שאין למעלה ממנו, מחוץ לגדר הטבע לחלוטין, ואילו מלחמת עמלק הייתה מלחמה שבה אמנם ניצחו ישראל על ידי ששעבדו לבם לאביהם שבשמים, אך כיצד ניתן להשוות זאת לקריעת ים סוף? בספר **"באר יוסף על התורה"** מבאר את העניין כך: בסוף פרשת בשלח מבואר שאמונתם של ישראל הייתה לכאורה רופפת עד ששאלו **"היש ה' בקרבנו, אם אין"** (שמות יז, ז). ולכאורה הדבר תמוה ביותר, כיצד ניתן לאחר הנס העצום של קריעת ים סוף לשאול **"היש ה' בקרבנו אם אין"**? אלא העניין הוא, שהואיל וכל הנסים עד כה התחוללו על ידי משה רבינו (שהניף את מטהו, את ידו וכו'), לכן היה מקום להרהור חלילה, שמא משה הוא הגורם העיקרי כאן, השולט בטבע על ידי כוחותיו, וזה היה ניסיון האמונה שהביא את בני ישראל לשאול **"היש ה' בקרבנו אם אין"**, גם ללא משה. ולכן מיד לאחר מכן, במלחמת עמלק, בא משה להראות להם שלא כך הוא הדבר, אלא גם בהעדר משה, מסייע הקב"ה ביד ישראל, והכול תלוי בשעבוד לבם לאביהם שבשמים, כמבואר בסוף הפרשה הקודמת על פי חז"ל **ורש"י** שם, שבזמן שישראל שיעבדו לבם לאביהם שבשמים גברו על עמלק, ובזמן שלא שיעבדו לבם, גבר עמלק.

והודעת להם את הדרך ילכו בה (יח. כ.)

"ילכו" זו ביקור חולים (ב"מ ל:). הגביר הידוע, הברון ר' שמעון וולף רוטשילד, היה מיווד עם בעל ה"כתב סופר", ובעת היותם במקום מרפא היה מבקרו מדי יום ביומו, כדי לשמוע ממנו דברי תורה וחכמה. פעם אחת קיצר הברון את ביקורו ומיהר ללכת. שאלו ה"כתב סופר" מדוע הוא ממהר ללכת. השיב לו הברון: ראיתי שכ"ת אינו בקו הבריאות היום, והרי דרשו חז"ל מן המלה **"ילכו"**: זו ביקור חולים. באו חז"ל לרמוז בזה, כי לפעמים כאשר המבקר את החולה רואה שהביקור מקשה ומכביד על החולה הן מפאת חולשתו או מחמת שיש לו איזה צורך לטיפול צנוע לרפואתו וכדו', מצווה אז על האדם ללכת, ולא להתעכב אצל החולה. ואדרבה, על ידי ה"ילכו" הוא מקיים מצוות ביקור חולים. והיה ה"כתב סופר" חוזר ושונה את הדברים משמו של הברון רוטשילד.

רב רובין בספרו "שנים מקרא"

וימתן שם ישראל נגד ה' (יט. ב.)

מדוע נאמר **"וימתן"** בלשון יחיד, ולא **"וימתו"**? מיישב רש"י: כאיש אחד בלב אחד. כלומר, במעמד הר סיני היו בני ישראל כאיש אחד בלב אחד ולכן נאמר בלשון יחיד. דברים דומים כותב רש"י בפרשת בשלח, על המילים **"והנה מצרים נוסע אחריהם"** (יד, י); גם שם הוקשה לרש"י, מדוע הפסוק משתמש בלשון יחיד ולא בלשון רבים (**"נוסע אחריהם"** ולא **"נוסעים אחריהם"**), ומיישב רש"י, בלב אחד כאיש אחד, דהיינו, ללמדנו שהמצרים היו מאוחדים בדעתם לרדוף את ישראל, בלב אחד כאיש אחד. והנה, יש הבדל בין שני לשונות רש"י הנ"ל: כאן בפרשת יתרו כותב רש"י **"כאיש אחד בלב אחד"**, ואילו לעיל, לעניין המצרים בפרשת בשלח, סדר לשון רש"י הוא הפוך, **"בלב אחד, כאיש אחד"**, קודם **בלב אחד** ואחר כך **כאיש אחד** בספר **אוצר אפרים** מובא בשם האבני נזר להסביר הבדל זה כך: עם ישראל, מאוחד באחדות פנימית הטבועה בהם, והם כנשמה אחת בגופים רבים. ייתכן שיפרידו ביניהם חילוקי דעות ומריבות קשות, אך כאשר אלה מתבטלים, וכאשר הם מתאחדים לשם שמים, כמו במעמד הר סיני, הם חוזרים למעשה למצבם השלם והטבעי האחדות. לא כן אצל המצרים, התאחדותם הייתה רגעית בלבד, לצורך המרדף אחרי בני ישראל. לכן, ביחס למצרים, הלשון היא **"בלב אחד, כאיש אחד"**, ה"לב אחד" הוא המטרה המשותפת, שהפכה אותם באופן זמני ל"איש אחד" (ולכן מקדים רש"י **"בלב אחד"** ורק אח"כ **"כאיש אחד"**). ואילו ביחס לעם ישראל הסדר הוא הפוך, **"כאיש אחד בלב אחד"**, באופן טבעי הם איש אחד, וה"לב אחד", המטרה המשותפת, רק החזיר אותם למצבם הטבעי, לכן מקדים שם רש"י **"כאיש אחד"** ל"לב אחד".

פה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל (יט. ג.)

על כך אמרו חז"ל: כי **"בית יעקב"**, אלה נשי ישראל, שיאמר להן תחילה, לפי שעליהן לחנך את הילדים הרכים לתורה. **"ותגיד לבני ישראל"** מכוון איפוא לאשה הישראלית, שהיא תגיד את דברי התורה והמצווה לבני ישראל. וכן הוא פירושו של פסוק: **"פה תאמר לבית יעקב"**, לנשי ישראל תחילה, משום: **"ותגיד לבני ישראל"**, לפי שעליהן להגיד זאת לבני ישראל.

ספר "מענה של תורה"

ויהי ביום השלישי בה' הפקר ויהי קלל וברקים (יט. יז)
אותם קולות וברקים שניתנו בהר סיני נהג הגאון רבי שמואל רוזובסקי ראש ישיבה פוניבז' לומר, הם חלק

בלתי נפרד מן התורה. ומשום כך, הקולות שאדם משמיע בעת לימוד התורה, וכן השמחה שאדם שמח בחידושי תורה שהוא מחדש, אינם דבר נוסף המתלווה אל התורה, אלא חלק בלתי נפרד מעצמותה!
ספר "כמוצא שלל רב"

וַיִּדְבֹּר אֱלֹדִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְאָמֹר (כ.א)

הרא"ש, בפירושו על התורה, אומר דבר נפלא: שני פסוקים בתורה יש בהם שבע תבות ועשרים ושמונה אותיות: א. הפסוק הראשון בתורה: **"בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ"**. ב. הפסוק שלפנינו: **"וַיִּדְבֹּר אֱלֹדִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְאָמֹר"**. יש גם דבר שלישי, שאף בו יש שבע תבות ועשרים ושמונה אותיות, והוא המענה של הקדיש: **"יהא שמיא רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא"**. מה בא דבר זה ללמדנו? אומר **הרא"ש**, שיש מכאן אסמכתא למה שאמרו חז"ל: כל העונה אמן בכל כחו, **רש"י** מפרש **ש' בכל כחו** הינו **בכל כונתו**, שיתרבה כבוד שמים בעולם, ותוספות מפרשים **'בכל כחו'**, **בקול רם**, כאלו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית ובמתן תורה. **ספר "יחי ראובן"**

פ' לא יִנָּקֶה ה' אֶת אֲשֶׁר יִשָּׂא אֶת שְׁמוֹ לְשָׁוָא (כ.ז)

קשה למה גבי שבועת שוא נאמר שלעולם לא ינקה ה' העובר על כך, מה שלא מצינו בחטא אחר. ונראה דהנה כל העבירות שאדם עושה הן נכתבין בספר הזכרונות שלפני הקב"ה, וע"י שהאדם עושה תשובה, נמחקת העבירה הכתובה בספר. אולם הנשבע בשם השם, כותבין בספר שפלוני נשבע ואמר כך וכך, ואז אף אחר שעשה תשובה, אי אפשר למחוק את כל הנכתב שם, כי אסור למחוק את השם, לכן נשאר רושם וזכר להעבירה ולא ינקה ה' לגמרי את הנשבע לשוא. **ספר "מקח טוב"**

לא תחמד... וְכָל אֲשֶׁר לְרַעְיָךְ (כ.יד)

יסוד גדול בהנהגת חיינו יכולים ללמוד מאריכות הלשון **"לא תחמוד בית רעך, לא תחמוד אשת רעך ועבדו ואמתו ושורו וחמורו וכל אשר לרעך"**. שהרי לכאורה קשה אם הכתוב מסיים **"וְכָל אֲשֶׁר לְרַעְיָךְ"** הרי הכל בכלל, ולמה מפרט הוא בתחילה בית, עבד שור וחמור? אלא באה התורה ללמדנו במילים **"וְכָל אֲשֶׁר לְרַעְיָךְ"**, לקח מיוחד. כשאדם חומד את בית רעהו וילדו, גינה, מכונית מפוארת, ותמה בלבו במה זכה חבירו בכל הטוב, עליו להסתכל על המכלול שיש לשני, ולא רק על הדברים הטובים. אין זה צודק שיקבל רק את הוילד והמכונית של השני, ולעצמו ישאיר את כל הדברים הטובים שהוא נתברך בהם, בריאות טובה, מידות טובות, משפחה מאושרת, שלווה בבית וכו'. אם ברצונו לקבל את מה שיש ביד השני, עליו לקבל את הכל את המכונית והוילד שלו יחד עם האולקוס וכאבי הראש, את עגמת הנפש מילדיו ומחבריו, את הדאגות והחרדות שבאות עם ריבוי הנכסים ושלעיתים קרובות מלוות

בהתפרצויות זעם על כל הקרובים. וזהו שנאמר **"וְכָל אֲשֶׁר לְרַעְיָךְ"** אל תסתכל בפרט זה או אחר, הסתכל על כל החבילה, ואז מן הסתם לא תחמוד מאומה!
ספר "ילקוט מאיש לרעהו"

הלכה: הדלקת נרות שבת

אין צריך להדליק נרות שבת בבית הכנסת, שבזמן הזה שאין אורחים סועדים בבית כנסת בשבת, לא תיקנו להדליק שם נרות שבת. ויש מקומות שנהגו להדליק נר שבת בבית הכנסת, אבל אין להם לברך על ההדלקה. שהדלקה זו אינה מתקנת חכמים, אלא משום שנאמר **"באורים כבדו ה'"**. ואין צריך לדקדק בהם להדליקם במקומם, אלא יכולים להדליקם במקום אחד, ולהעבירם לפני השבת למקום אחר. **ספר "ילקוט יוסף"**

פתגם: התפילה היא שער שהקב"ה פתח לכל אדם בכל עת ובכל מצב.
פתגם חסידי

חקירה: גר תושב: חלות, שנהפך מנכרי לגר תושב, ואינו יכול לחזור בו, כמו גירות גמורה, או שהוא רק מציאות, (תואר), שכל זמן שמקיים שבע מצוות בני נח נקרא גר תושב, וברגע שפרק מעליו עול מצוותיו פקע ממנו דין גר תושב ונעשה כשאר בני נח. (מנחת אשר בראשית ז-א ד"ה והנה יש לחקור).

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: ואלו בסוסים: ראש העיר שהיה ידוע כאנטישמי מובהק, ביקר בגן החיות העירוני, עבר לפני כלוביהם של האריות, הדובים, הצבאים והזאבים, ומיד נתעורר בו יצרו: הלא כל אלה יש להן שמות יהודיים, אסור לתת להם דריסת רגל בגן זה. מיד סילקו את כל החיות האלה מן הגן. לבסוף הציצו וראו שנשארו רק הסוסים, החמורים והחזירים.
ספר "חד וחלק" חלק ב' (דף קלב)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה: יוסף דוד בן ליאל, ברוך יואל שמעון ישראל בן פנינה, ראובן ישי בן מרצדס, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, פטריק יהודה בן גלדיס קאמונה, אברהם רפאל בן רבקה, מאיר חיים בן גבי וזוירה, ראובן בן איזא, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, מרים בת עזיזא, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, ישראל יצחק בן ציפורה, עמנואל בן סוזן אוזיה. **שלום בית:** גיולה חיה בת סופי לבנה ואילן יהודה יצחק בן סנדרה סולאנג. **זיווג הגון:** שרה זסוזן אנדרה בת דומיניק רינה, יוני מאיר משה בן אסתר, אילן אלי אהרן בן אסתר, קלואי אורה בת סופי לבנה, לולה לאה בת סופי לבנה, לאה בת רבקה, אלודי רחל מלכה בת חשמה, יוסף גבריאל בן רבקה. **הצלחה רבה בכל:** נאור דוד בן יעל דינה, ליטל בת יעל דינה, לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזיל לאוני. **לעילוי נשמת:** קלוד שלמה בן ז'רמן רבקה, ראובן בן חנינה, ג'ינס מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מוחה, מסעודה בת בלח, גיא יונה בן לאה, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. אליהו בן מרים, נסים חי הוברט בן ג'ולי, דוד בן מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה. אפרת רחל בת אסטרייה כוכבה, אברהם בן אליעזר, מלכה אנרייט מרוזקה, אנדרה סעיד בן פורטונה מסעודה, קרול מזל ארסה בת גבי זורגונה, אברהם בן אסתר, יהודה יוסף בן רחל.

